

ภาวะผู้นำผู้บริหารเทศบาลตำบลวงเหนือตามความคาดหวังของประชาชน

โดย มณฑิ ม่วงรุ่ง

เทศบาลตำบลวงเหนือ อำเภอค้อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีภาระหน้าที่ในการรับผิดชอบ การให้บริการแก่ประชาชน ทำให้การปฏิบัติภารกิจในหน้าที่เป็นเรื่องผู้บริหารและพนักงานเทศบาล ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการบริหารประชาชนที่ดีจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพขององค์กร คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลวงเหนือที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาล โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นผู้นำ มีหน้าที่หลักในการบริหารและพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวงเหนือให้ได้รับความสะดวกสบาย มีความเป็นอยู่ที่ดี และได้รับการทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานจะอยู่ภายใต้ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ทำงานต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้ การบริการราชการบรรลุเป้าหมาย โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า การทำงานต้องไม่ มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น การปฏิบัติงานต้องให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะการดูแลทุกข์สุขของประชาชนต้องมียุทธวิธีหลากหลายรูปแบบบริหารจัดการ เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลได้กินดี อยู่ดีเป็นสำคัญ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำจะต้องใช้ประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ การเป็นมืออาชีพของผู้นำ และพัฒนาในทางบริหารงาน เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน ผู้บริหารในฐานะเป็นผู้นำของเทศบาลจะต้องมีหน้าที่ ที่จะต้องสร้างความร่วมมือ ร่วมใจกันเป็นอย่างดีในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน และภายใต้สถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน ดังนั้นประชาชนย่อมมีความคาดหวังในภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตำบลวงเหนือ และผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเท่านั้นจะสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้

ภาวะผู้นำ เป็นความสามารถของบุคคลที่จะนำองค์การของตนให้บรรลุสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลต่อผู้อื่น สามารถโน้มน้าวให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้ ในการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งออกได้เป็น 4 ทฤษฎีหลักได้แก่

1. ทฤษฎีคุณลักษณะ (Trait Theories) มุ่งเน้นความสนใจในเรื่องคุณลักษณะ เพื่ออธิบายความแตกต่างระหว่างผู้นำและบุคคลที่ไม่ใช่ผู้นำ คุณลักษณะที่ว่ามีได้แก่ ความสูง พละกำลัง ลักษณะท่าทาง ความรู้สติปัญญา ความเชื่อมั่น ความซื่อสัตย์ ความสมดุลทางอารมณ์และจิตใจ ความกระตือรือร้น การเข้าสังคมและ

ความเป็นมิตรเป็นต้น ลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดในการคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมเพื่อมาดำรงตำแหน่งผู้นำ สรุปได้ว่าความมีประสิทธิภาพของผู้นำมาจากความแตกต่างกันทางคุณลักษณะทางด้านร่างกาย (physical characteristics) และจิตใจ (psychological characteristics)

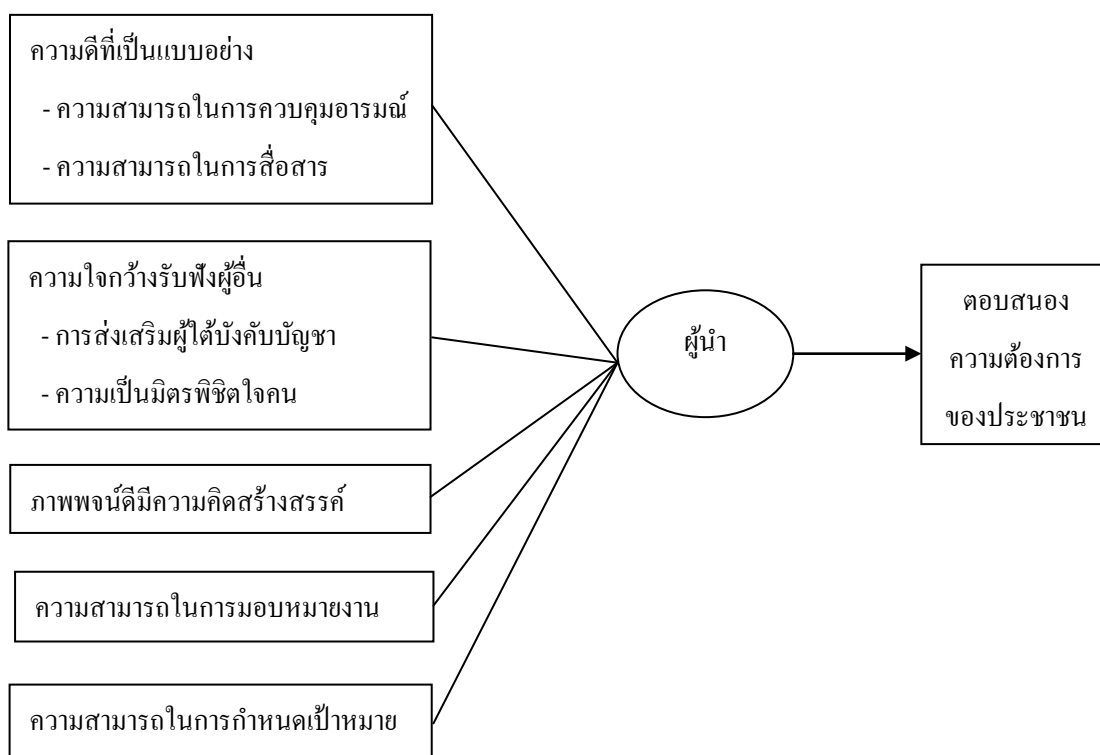
2. ทฤษฎีพฤติกรรม (Behavioral Theories) ช่วงประมาณศตวรรษที่ 1940 งานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำได้เปลี่ยนจากเรื่องทฤษฎีคุณลักษณะมาเป็นการมุ่งเน้นต่อสิ่งที่ผู้นำทำ งานวิจัยพยายามจะระบุถึงความแตกต่างทางพฤติกรรมของผู้นำที่มีประสิทธิภาพกับผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพ นักทฤษฎีเรื่องพฤติกรรมระบุถึงปัจจัยของการเป็นผู้นำว่า บุคคลสามารถถูกฝึกให้กลายเป็นผู้นำได้ และพัฒนาแผนการฝึกอบรม เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้จัดการ และหาข้อสรุปว่าอะไรคือรูปแบบของการเป็นผู้นำที่ดีที่สุดที่ควรเรียนรู้

3. ทฤษฎีสถานการณ์ (Situational Theories) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการนิยามโดยมีแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของทฤษฎีคือ สถานการณ์ที่แตกต่างกันย่อมต้องการแบบของผู้นำที่ต่างกัน ซึ่งมีหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ของ เฮย์เชย์ บลิ่งชาร์ด ที่มุ่งเน้นหรือให้ความสำคัญกับผู้ตาม ดังนั้นผู้ตามสามารถยอมรับหรือปฏิเสธผู้นำได้ ประสิทธิภาพของผู้นำจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของผู้ตาม ทฤษฎีนี้ใช้ลักษณะของผู้นำตามพฤติกรรมที่แสดงออก 2 ประการ ซึ่งเป็นแนวคิดเดียวกันกับของมหาวิทยาลัยไอโฮโอและมหาวิทยาลัยมิชิแกน คือ ผู้นำแบบมุ่งงานและความสัมพันธ์ และทฤษฎีทางเดินสู่เป้าหมาย ที่ผู้นำจะต้องมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ตามให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ โดยการให้คำแนะนำ หรือการสนับสนุน ซึ่งจะทำให้ผู้ตามมีเป้าหมายในแนวทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้นการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลจำเป็นต้องปรับแบบภาวะผู้นำของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ

4. ทฤษฎีภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theories) เป็นมุมมองร่วมสมัยของเรื่องภาวะผู้นำ คล้ายคลึงกับผู้นำแบบบารมี (Charismatic Leader) แต่แตกต่างกันตรงที่ความสามารถที่จะนำเอานวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงเข้ามาสู่องค์กร โดยระลึกรถึงความต้องการและความเป็นอยู่ของพนักงาน ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงสร้างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อทั้งพนักงานและองค์กร ผู้นำประเภทนี้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่หลากหลาย และหาแนวทางร่วมกันที่จะขอความร่วมมือจากพนักงานในกระบวนการเปลี่ยนแปลง กระบวนการภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ (1) อิทธิพลที่มีต่อความคิดซึ่งกล่าวถึงผู้นำที่มีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างให้กับผู้ตามเลียนแบบ (2) การกระตุ้นจิตใจผู้ตามโดยการที่ผู้นำถ่ายทอดความคาดหวังการทำงานสูงไปยังผู้ตาม (3) การกระตุ้นทางภูมิปัญญาโดยผู้นำจะกระตุ้นผู้ตามให้มีความคิดสร้างสรรค์และมีนวัตกรรม และ(4)การคำนึงถึงบุคคลากรแต่ละคน ให้อิสระในการทำงานและให้ความสนใจช่วยเหลือบุคคลที่มีส่วนร่วมในการทำงานด้วย

สำหรับการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตำบลวงเหนือตามความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีลักษณะผู้นำที่ประชาชนคาดหวังประกอบด้วย (1) คุณลักษณะผู้นำที่เป็นแบบอย่าง ซึ่งได้แก่ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และมีความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งพบในทฤษฎีลักษณะผู้นำ และ ทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (2) ความใจกว้างรับฟังผู้อื่น ซึ่งได้แก่ การส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชา และมีความเป็นมิตรพิชิตใจคน ซึ่งพบในทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ และทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (3) ภาพพจน์ดีมีความคิดสร้างสรรค์ โดยการที่ผู้นำสร้างภาพพจน์ที่ทำให้สมาชิกเชื่อมั่นในการทำงาน และส่งเสริมให้สมาชิกแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ ๆ ซึ่งพบในทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (4) มีความสามารถในการมอบหมายงาน เช่น กลุ่มสมาชิกที่มีทักษะในการปฏิบัติงานที่ดีแล้วผู้นำไม่จำเป็นต้องอธิบายรายละเอียดการปฏิบัติงาน แต่ถ้าสมาชิกไม่กระตือรือร้นหรือไม่สนใจในงานผู้นำอาจไม่จำเป็นต้องเข้าไปดูแลเอาใจใส่ แต่สำหรับกลุ่มที่มีความสามารถน้อยแต่มีความสนใจในงานผู้นำควรให้คำแนะนำแก่สมาชิก ซึ่งพบในทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (5) มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำมีการกำหนดเป้าหมายงานให้เกิดความท้าทายแก่สมาชิก และมีความยืดหยุ่นในการตัดสินใจ ซึ่งพบในทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์

สรุปรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตำบลวงเหนือตามความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

*****

สรุปองค์ความรู้จากงานวิจัย

เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตำบลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่